

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 142/08-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. septembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti M. M. a M. M., obaja bytom B., zastúpených advokátom JUDr. A. B., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 75/1997 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 75/1997 p o r u š i l základné právo M. M. a M. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 75/1997 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prierahov.

3. M. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. M. M. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť M. M. a M. M. trovy právneho zastúpenia v sume 10 546 Sk (slovom desaťtisícpäťstoštyridsaťšesťtisíc slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. A. B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. I. ÚS 142/08 z 29. apríla 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť M. M. a M. M., obaja bytom B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. A. B., B., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 75/1997.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Obvodného súdu Bratislava V č. k. 15 C 84/93-27 z 22. novembra 1993 bolo rozvedené manželstvo rodičov sťažovateľov. Dňa 15. októbra 1998 podali sťažovatelia v zastúpení ich matky okresnému súdu žiadosť o zvýšenie výživného zo súdom stanovenej sumy 200 Sk mesačne pre každého na sumu 3 000 Sk mesačne pre každého z nich. Podaným návrhom sťažovatelia žiadali aj doplatenie dlžnej čiastky výživného za obdobie od právoplatnosti rozsudku, ktorým okresný súd rozviedol manželstvo, do decembra 1994, pretože v uvedenej dobe otec sťažovateľov súdom stanovené výživné neplatil. Okresný súd spojil konanie o zvýšenie výživného s prebiehajúcim konaním o úpravu styku sťažovateľov s otcom vedeným okresným súdom pod sp. zn. 25 P 75/97.

Keďže v uvedenej veci nebolo právoplatne rozhodnuté a „*uplynulo takmer 8 rokov*“, matka sťažovateľov požiadala podaním z 25. marca 2005 okresný súd o urýchlené konanie. Podanie s rovnakým obsahom matka sťažovateľov adresovala aj Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý ho postúpil predsedovi okresného súdu. V oznámení, ktorým predseda okresného súdu vybavil podanie, informoval matku sťažovateľov, že spis bol 13. júna 2005 zaslaný krajskému súdu z dôvodu podaného odvolania. Sťažovatelia však nemali vedomosť, o aké odvolanie malo ísť, a túto skutočnosť nezistili ani zo súdneho spisu, pretože zo súdnych písomností nevyplýva, že by sa v danom čase viedlo odvolacie konanie v tejto, resp. v súvisiacej veci. V spise sa nenachádza ani dožiadanie krajského súdu o zaslanie spisu na účely odvolacieho konania.

Otec sťažovateľov 19. augusta 2005 podal prostredníctvom svojej právnej zástupkyne návrh na zrušenie vyživovacej povinnosti. Okresný súd o tomto návrhu rozhodol na prvom pojednávaní 14. marca 2005 tak, že návrhu v plnom rozsahu vyhovel.

Pojednávanie vo veci návrhu sťažovateľov na zvýšenie výživného okresný súd nariadil na 22. november 2007, ktoré odročil na 29. január 2008. Na pojednávanie sa nedostavil otec sťažovateľov, iba jeho právna zástupkyňa a okresný súd ho odročil na 6. marec 2008 a neskôr preložil na 18. marec 2008 z dôvodu účasti zákonnej sudkyne na seminári. Z chronológie postupu súdneho konania opísaného v sťažnosti vyplýva, že súdne konanie prebieha doteraz.

V rámci odôvodnenia svojej sťažnosti sťažovateľa uviedli: *«S prihliadnutím na to, že na náš návrh sa pozabudlo, čím súd odôvodňoval svoju nečinnosť za dané obdobie, sa súd nemôže zbaviť svojej zodpovednosti za túto svoju nečinnosť a za to, že o našom návrhu nerozhodol v primeranej lehote.*

Rovnako však aj ďalší postup súdu, predovšetkým po zrušení jeho prvého rozhodnutia krajským súdom a vrátení veci na ďalšie konanie, t. j. od septembra roku 2001 doposiaľ bol zdĺhavý a jeho úkony boli zjavne neefektívne a vo svojom súhrne majúce znaky zbytočných prieťahov v konaní...

Odvolačí súd vyhodnotil ako pochybenie prvostupňového súdu, pokiaľ pri preukazovaní majetkových pomerov rodičov nezisťoval „finančné prostriedky, ktoré rodičia nadobudli za predaj pozemkov s rozostavaným domom...

V ďalšom konaní tak súd, resp. na pojednávaniach právna zástupkyňa otca, opakovane túto otázku prerokúvali. Pritom matka - a nie otec, ktorý vyššie uvedené skutočnosti tvrdil - súdu predložila výpisy z účtu... banky, z ktorých jednoznačne vyplýva, že zo sumy 580.256,85 ATS, ktorú naši rodičia získali z vyššie uvedeného predaja a následne vložili na tento účet, ku dňu 24.09. 1992, kedy bolo zrušené dispozičné právo otca k účtu, bol zostatok 8.566,59 ATS. Až do tohto dátumu robili rodičia všetky výbery spoločne, pričom zostatok 8.566,59 ATS matka použila podľa dohody s otcom na úhradu našich výdavkov za roky 1993-1995, proti čomu sa vzdala práva vymáhať od otca výživné za toto obdobie, i keď ho vôbec neplatil...

Aj napriek takémuto zdokladovaniu však súd naďalej, vrátane ostatného pojednávania, uvedenú otázku prerokúval...

Súd tak dodnes - už takmer 10 rokov - rozhoduje o zvýšení výživného, ktoré sme od nášho otca požadovali ešte v roku 1998, pričom táto jeho vyživovacia povinnosť mu bola

rozhodnutím iného súdu k októbru 2005 zrušená... Pritom v zmysle zákonnej lehoty podľa § 176 ods. 3 Osp mal súd o našom návrhu rozhodnúť bez zbytočného odkladu, najneskôr však do 6 mesiacov odo dňa začatia konania, teda do 15. apríla 1999...»

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 75/1997 porušené, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v tejto veci ďalej konať a rozhodnúť bez zbytočných prietáhov a aby im priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk pre každého z nich, ako aj náhradu trov konania.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr. 3278/08 zo 17. júla 2008 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci. V prílohe tohto podania zaslal ústavnému súdu taktiež stanovisko zákonnej sudkyne v predmetnej veci, v ktorom popísala podrobnejšie priebeh preskúmaného konania v období od jeho začiatku, t. j. 15. októbra 1998, do 15. marca 2002 (zaslanie výzvy matke sťažovateľov okresným súdom) a uviedla: „Rodičia detí v konaní neprodukovali žiadne dôkazy samostatne, iba na výzvy súdu, ktoré boli v niektorých prípadoch i opakovane urgované.

Súd 1. stupňa vo veci rozhodol dňa 26. 06. 2008. Poukazujem na to, že konanie o vyporiadanie BSM rodičov mal. nie je doposiaľ ukončené, pričom v konaní o zvýšenie výživného súd i napriek komplikovanosti, rozsiahlosti a náročnosti dokazovania rozhodol dvakrát, pričom preukazovanie majetkových a finančných pomerov rodičov v oboch konaniach v inkriminovanom období je identické.

Podľa názoru súdu sa pristupovalo k prejednávanej veci zodpovedne najmä tým, že sa vykonávalo rozsiahle časovo náročné dokazovanie s poukazom na rozhodnutie druhostupňového súdu.

Súd svojim konaním a postupom dbal, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov najmä maloletých detí a neboli upreté práva všetkým účastníkom konania.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania o návrhu sťažovateľov na zvýšenie výživného z 15. októbra 1997.

- 13. júna 1997 bol doručený Okresnému súdu Bratislava V návrh otca sťažovateľov na úpravu styku s maloletými sťažovateľmi z 12. júna 1997, ktorý bol následne zaevidovaný pod sp. zn. 25 P 75/97,

- 1. augusta 1997 bol uvedený návrh prípisom odstúpený z dôvodu miestnej príslušnosti okresnému súdu,

- 6. októbra 1998 okresný súd odročil pojednávanie na 26. november 1998 s tým, že kolízny opatrovník dovedy prešetrí pomery na strane otca sťažovateľov a ich starej matky, a taktiež vykoná pohovor so sťažovateľmi,

- 15. októbra 1998 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľov na zvýšenie výživného z 10. októbra 1998 podaný prostredníctvom ich matky, ktorý bol zapísaný pod sp. zn. 25 P 75/97,

- 28. októbra 1998 bolo okresnému súdu doručené odvolanie matky sťažovateľov voči návrhu otca na úpravu styku s maloletými sťažovateľmi,

- 26. novembra 1998 okresný súd na pojednávaní v tejto veci vyhlásil rozsudok, ktorým bol upravený styk otca s maloletými sťažovateľmi (rozsudok nadobudol právoplatnosť 13. januára 1999),

- 6. júna 2000 okresný súd prípisom vyzval matku sťažovateľov, aby mu oznámila, či trvá na podanom návrhu z 15. októbra 1998,

- 16. júna 2000 bola okresnému súdu doručená odpoveď matky sťažovateľov na výzvu okresného súdu, v ktorej oznámila, že na podanom návrhu trvá,
- 27. júna 2000 okresný súd dal pokyn na predvolanie matky sťažovateľov na informatívny výsluch,
- 5. septembra 2000 okresný súd v predmetnej veci nariadil pojednávanie na 10. október 2000,
- 26. septembra 2000 okresný súd v konaní o zvýšenie výživného ustanovil maloletým sťažovateľom opatrovníka,
- 10. októbra 2000 okresný súd pojednávanie odročil na 16. november 2000, na ktorom matka sťažovateľov predložila do spisu viacero vyžiadaných listinných dôkazov,
- 16. novembra 2000 okresný súd pojednávanie odročil na 12. december 2000 o 10.30 h, na ktoré sa účastníci nedostavili bez ospravedlnenia (dostavili sa na 12.30 h s tým, že nový termín pojednávania berú na vedomie),
- 25. januára 2000 okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorým rozhodol o zvýšení vyživovacej povinnosti otca k sťažovateľom a vo zvyšku návrh ich matky zamietol,
- 20. apríla 2001 bolo okresnému súdu doručené odvolanie otca sťažovateľov proti uvedenému rozsudku,
- 24. apríla 2001 bolo okresnému súdu doručené odvolanie matky sťažovateľov proti uvedenému rozsudku a na základe pokynu zákonného sudcu z tohto dňa boli podané odvolania doručené zostávajúcim účastníkom konania na vyjadrenie,
- 16. mája 2001 bolo okresnému súdu doručené doplnenie odvolania otca sťažovateľov, ktoré bolo následne doručené zostávajúcim účastníkom konania,
- 20. júna 2001 bol spis v predmetnej veci predložený krajskému súdu,
- 31. augusta 2001 krajský súd uznesením rozhodol, že rozsudok z 25. januára 2001 ruší a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie,
- 12. septembra 2001 bol okresnému súdu doručený spis v tejto veci (na základe pokynu z 18. septembra 2001 bolo rozhodnutie krajského súdu doručené účastníkom konania),

- 5. októbra 2001 okresný súd vyzval matku sťažovateľov na predloženie listinných dôkazov (týkajúcich sa skutočností špecifikovaných v usmernení krajského súdu obsiahnutom v jeho rozhodnutí),
- 2. novembra 2001 bola doručená odpoveď matky sťažovateľov na výzvu okresného súdu,
- 6. decembra 2001 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu otca sťažovateľov na preukázanie jeho tvrdení o finančnej situácii matky listinnými dôkazmi,
- 15. marca 2002 okresný súd vyzval matku sťažovateľov na podanie oznámenia o štádiu, v ktorom sa nachádza konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), odpoveď na túto výzvu bola okresnému súdu doručená 2. apríla 2002,
- 17. apríla 2002 okresný súd nariadil pojednávanie na 11. jún 2002,
- 11. júna 2002 pojednávanie konané v tento deň okresný súd odročil na neurčito za účelom preukázania tvrdení matky a otca sťažovateľov týkajúcich sa naloženia s finančnými prostriedkami za odpredaj rodinného domu a predloženia ďalších listinných dôkazov,
- 3. septembra 2002 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie matky sťažovateľov o dočasnej práceneschopnosti, v ktorom zároveň požiadala o urýchlené konanie v predmetnej veci a nenariadovanie pojednávaní v čase od 30. septembra 2002 do 11. októbra 2002,
- 18. decembra 2002 okresný súd dal pokyn na zaslanie výzvy právnej zástupkyňi otca sťažovateľov na predloženie lekárskej správy o jeho zdravotnom stave a oznámenie stavu konania o vyporiadanie BSM,
- 27. februára 2003 okresný súd dal pokyn na urgenciu úpravy z 18. decembra 2002,
- 4. decembra 2003 okresný súd dal pokyn na opätovnú realizáciu pokynu zo 17. decembra 2002, k realizácii ktorého došlo 8. decembra 2003,
- 22. januára 2004 pokyn okresného súdu na urgenciu prípisu z 8. decembra 2003,
- 20. decembra 2004 okresný súd dal pokyn vyžiadať listinné dôkazy o príjme matky, zistiť stav konania o vyporiadanie BSM a zisťovanie príjmu otca (odpoveď zamestnávateľa matky sťažovateľov na výzvu bola doručená 13. januára 2005),

- 28. januára 2005 okresný súd dal pokyn na zaslanie urgencie výzvy zamestnávateľovi otca, ako aj výzvy na oznámenie stavu konania o vyporiadanie BSM (odpovede doručené 1. a 2. marca 2005),
- 8. apríla 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie matky sťažovateľov, ktorým urgovala nariadenie pojednávania,
- 2. októbra 2007 okresný súd nariadil pojednávanie na 22. november 2007,
- 3. októbra 2007 bola zaslaná výzva právnej zástupkyne otca sťažovateľov (na zaslanie rozpisu platieb na výživné na toho času už plnoletých sťažovateľov od 1. januára 2001 do dovŕšenia ich plnoletosti), výzva matke sťažovateľov (na rozpis platieb zo strany otca za to isté obdobie), výzvy v tom čase už plnoletým sťažovateľom na zaslanie potvrdenia o ukončení štúdia,
- 19. novembra 2007 bolo doručené ospravedlnenie právnej zástupkyne otca sťažovateľov za neúčast' na nariadenom pojednávaní a žiadosť o jeho odročenie,
- 22. novembra 2007 okresný súd pojednávanie v predmetnej veci odročil na 29. január 2008 pre neúčast' otca sťažovateľov,
- 3. januára 2008 okresný súd zaslal výzvu právnej zástupkyne otca sťažovateľov na predloženie rozpisu jeho platieb na výživné sťažovateľov (odpoveď mu bola doručená 25. januára 2008),
- 29. januára 2008 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa nezúčastnil otec sťažovateľov, ktoré bolo odročené na 6. marec 2008,
- 20. februára 2008 okresný súd rozposlal účastníkom konania upovedomenie o odročení nariadeného pojednávania na 18. marec 2008,
- 17. marca 2008 bolo doručené vyjadrenie právnej zástupkyne otca k vykonanému dokazovaniu,
- 18. marca 2008 okresný súd vykonal pojednávanie, ktoré bolo odročené na 15. apríl 2008,
- 15. apríla 2008 okresný súd pojednávanie konané v tento deň odročil na 22. máj 2008,
- 21. mája 2008 okresný súd účastníkom konania oznámil, že nariadené pojednávanie sa neuskutoční z dôvodu „*nevyhnutnej účasti zákonného sudcu na seminári*“,

- 22. mája 2008 sa uskutočnilo pojednávanie bez prítomnosti účastníkov konania, ktoré bolo odročené na 26. jún 2008,
- 26. júna 2008 okresný súd na tomto pojednávaní vyhlásil rozsudok v predmetnej veci,
- 10. júla 2008 okresný súd opravil uznesením výrok vyhláseného rozsudku.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Z hľadiska prvého kritéria konanie o zvýšení výživného nemožno považovať za právne zložitú vec, po skutkovej stránke by však prípadná zložitosť veci mohla spôsobiť predĺženie takéhoto konania. Súd sa v uvedenom konaní v podstate zaoberá skúmaním

příjmu rodičov maloletých detí a ich majetku, na základe čoho následne určí výšku výživného, ktoré je zaviazaný rodič povinný dieťaťu, resp. deťom platiť. Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou zákonnej sudkyne, v rámci ktorej ospravedlňuje celkovú dĺžku tohto konania poukázaním na rovnako dlhé, dosiaľ však neukončené konanie o BSM, v ktorom je podľa nej rozsah preukazovania majetkových a finančných pomerov rodičov v inkriminovanom období identický. Podľa názoru ústavného súdu je rozsah dokazovania, čo sa týka preukázania finančných a majetkových pomerov rodičov, užší, resp. obmedzený účelom konania o zvýšení výživného, v ktorom súd síce musí získať informácie a dôkazy o majetkových pomeroch rodičov, avšak v porovnaní s predmetom konania o vyporiadaní BSM jeho cieľom nie je spravodlivé rozdelenie všetkých vecí nadobudnutých počas manželstva, ale zistenie životnej úrovne rodiča v čase rozhodovania súdu o výživnom, na ktorej sa majú právo podieľať aj ich deti.

Metodika postupu všeobecných súdov vo veciach starostlivosti o maloletých je dostatočne jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou, preto pri sústredenom postupe súdu v konaní o výživnom v ňom bolo možné rozhodnúť bez zbytočných prietáhov.

Potrebné je taktiež uviesť, že vo veciach, v ktorých sa koná o výživnom pre maloleté dieťa, resp. maloleté deti, ide o existenčné veci, o agendu starostlivosti súdu o maloletých, kde sa predpokladá osobitná pozornosť efektívnym a rýchlym postupom súdu (m. m. II. ÚS 2/01).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno za príčinu predĺženia preskúmaného konania považovať skutkovú zložitnosť tejto veci.

B) Pri hodnotení kritéria „správanie účastníkov“ v preskúmanej veci treba prihliadať na skutočnosť, že v čase začatia konania boli obaja sťažovatelia zastúpení zákonnou zástupkyňou, ktorá za nich v predmetnom konaní vykonávala procesné úkony. V správaní sťažovateľov ani v správaní ich zákonnej zástupkyne ústavný súd nezistil žiadne

okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Podľa zistenia ústavného súdu predmetné konanie bolo poznačené absolútnou nečinnosťou okresného súdu trvajúcou viac ako jeden rok a desať mesiacov, t. j. od podania návrhu s'ťažovateľov 15. októbra 1998 až do 16. júna 2000, keď okresný súd vyzval matku s'ťažovateľov, aby mu oznámila, či trvá na podanom návrhu. Žiadne procesné úkony v predmetnej veci okresný súd nevykonal ani v období trvajúcim jedenásť mesiacov, t. j. od 22. januára 2004 (zaslanie urgencie právnej zástupkyňi otca s'ťažovateľov) až do 20. decembra 2004 (pokyn zaslať výzvy za účelom zistenia majetkových pomerov rodičov). Ďalšie viac ako dva roky a osem mesiacov trvajúce obdobie nečinnosti okresného súdu v predmetnom konaní bolo ústavným súdom zistené v období od 28. januára 2005 (okresný súd zaslal výzvu zamestnávateľovi otca s'ťažovateľov a zisťoval stav konania o vyporiadanie BSM) až do 2. októbra 2007 (okresný súd v tento deň nariadil pojednávanie). Nečinnosť okresného súdu v uvedených obdobiach bez toho, aby jeho postupu v preskúmanom konaní bránila zákonná prekážka, možno považovať za zbytočné priet'ahy.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen nekonaním príslušného súdu, ale aj nesprávnou (neefektívnou) činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa na súd obrátil (II. ÚS 2/01).

Podľa zistenia ústavného súdu okresný súd sa v predmetnom konaní v období od 12. septembra 2001 (vrátenie spisu z krajského súdu) až do 17. apríla 2002 (nariadenie pojednávania) obmedzil na postupné zasielanie výziev účastníkom konania týkajúcich sa preukázania ich majetkových pomerov (5. októbra 2001 zaslanie výzvy matke s'ťažovateľov,

6. decembra 2001 zaslanie výzvy právnej zástupkyňi otca sťažovateľov a 15. marca 2002 zaslanie výzvy matke sťažovateľov).

Ústavný súd ďalej zistil, že na základe pokynu zákonného sudcu z 18. decembra 2002 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu otca sťažovateľov na predloženie viacerých listinných dôkazov. Od zaslania tejto výzvy až do 22. januára 2004 bola činnosť okresného súdu opätovne obmedzená len na zasielanie urgencií za účelom jej splnenia (urgencia z 27. februára 2003, 4. decembra 2003, 22. januára 2004), ktoré však nepriniesli žiadany výsledok, t. j. boli bezúspešné.

Vzhľadom na uvedené možno podľa ústavného súdu konštatovať, že predmetné konanie bolo poznačené aj neefektívnou činnosťou okresného súdu, pretože súbežným vykonávaním viacerých jednoduchých procesných úkonov, ako aj dôraznejším postupom okresného súdu pri vedení konania s využitím poriadkových opatrení mohol tento súd zabezpečiť plynulý postup v predmetnom konaní, ktorým by nebolo došlo k porušeniu označených práv sťažovateľov.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvalo ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu (od 15. októbra 1998 do 11. marca 2008) už viac ako deväť rokov a štyri mesiace, pričom z uvedeného obdobia bol okresný súd viac ako päť rokov a päť mesiacov nečinný a v zostávajúcom období bolo uvedené konanie navyše poznačené neefektívnou činnosťou.

S ohľadom na uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľov bolo porušené.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (predovšetkým v súvislosti s vyhotovením a dorúčením písomného rozhodnutia okresného súdu v predmetnej veci účastníkom konania, ako aj v súvislosti s vykonaním ďalších procesných úkonov, ktoré preň z ďalšieho postupu vo veci vyplynú).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 200 000 Sk pre každého z nich od okresného súdu z dôvodov uvedených v ich sťažnosti.

Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'účinenia.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní o návrhu sťažovateľov a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu (predovšetkým povahu predmetu konania) ústavný súd považoval priznanie sumy 100 000 pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovatelia namietajú, v zásade nie je oceneľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2008 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 3 176 Sk (za spoločný úkon vykonávaný pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20%, t. j. na 2 541 Sk) a hodnota režijného paušálu 191 Sk.

Ústavný súd právnej zástupkyňi sťažovateľov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008 pre dvoch sťažovateľov (príprava a prevzatie vecí, písomné podanie na súd) priznal odmenu v sume 10 164 Sk (4 x 2 541 Sk) vrátane úhrady režijného paušálu v sume 382 Sk (2 x 191 Sk) spolu teda v sume 10 546 Sk.

Ústavný súd návrhu na čiastočné späťvzatie sťažnosti, ktorý mu bol doručený 7. augusta 2008 prostredníctvom právneho zástupcu sťažovateľov, nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2008